

Sygn. akt V ACa 500/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Iwona Wilk
Sędziowie :	SA Anna Tabak (spr.) SA Janusz Kiercz
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko (...)w Warszawie
i (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt II C 152/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 4 w ten sposób, że odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania;
2. oddala apelację w pozostałym zakresie i odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 500/13

UZASADNIENIE

Powód P. P. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego (...) z siedzibą w W. kwoty 150 000 złotych z ustawowymi odsetkami od wniesienia pozwu i kosztów procesu tytułem zadośćuczynienia za doznane obrażenia ciała i krzywdy w wyniku wypadku doznanego w dniu 21 marca 2006 roku.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Zarzucił po swojej stronie brak legitymacji procesowej, gdyż pojazd, który spowodował obrażenia ciała powoda nie był zarejestrowany za granicą – w Niemczech. Nadto zakwestionował powództwo co do zasady i wysokości.

Postanowieniem z 25 stycznia 2012 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (...) w W.. Dopozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu podnosząc następujące zarzuty: niewymagalność roszczenia, brak zgłoszenia przez powoda roszczenia ubezpieczycielowi i tym samym nieprzeprowadzenie postępowania likwidacyjnego, brak przedmiotowego zgłoszenia przez powoda wniosków dowodowych, niewykazanie przebiegu zdarzenia, wygórowanie żądanej kwoty oraz nieprawidłowe żądanie początkowej daty odsetek od roszczenia, a także brak legitymacji biernej w procesie.

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach:

- zasądził od pozwanego(...)w W. na rzecz powoda kwotę 30 000 złotych z ustawowymi odsetkami od 17 marca 2013 roku,
- w pozostałej części oddalił powództwo w stosunku do (...),
- oddalił w całości powództwo w stosunku do (...) w W.,
- zasądził od powoda na rzecz (...) kwotę 3617 złotych tytułem kosztów procesu,
- zasądził od powoda na rzecz (...) kwotę 2880 złotych tytułem kosztów procesu,
- nakazał pobranie od (...) kwotę 1704 złotych tytułem części kosztów sądowych,
- odstąpił od obciążenia powoda pozostałymi kosztami sądowymi.

Wydanie wyroku poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

P. P. pełnił funkcję policjanta od 1992 roku. Orzeczeniem (...) Komisji Lekarskiej (...) w K. nr (...) z dnia 07.09.2005r. u powoda rozpoznano zanik mięśnia czworogłowego uda prawego o 2 cm z zespołem bólowym powysiłkowym po przebytych skręceniu z uszkodzeniem łąkotki przyśrodkowej-pęknięcie oraz chondromalacji II kłykcia przyśrodkowego kości udowej prawej. Powodowi przyznano 6% trwałego uszczerbku na zdrowiu. Już w 2005 roku u P. P. rozpoznano zaburzenia nerwicowe typu (...). Podczas interwencji w dniu 21.03.2006r. w R. powód brał udział w akcji zmierzającej do odzyskania skradzionych samochodów. Zaalarmowani pojawieniem się Policji sprawcy rozperzchli się, a jeden z nich wskoczył do samochodu osobowego marki A. (...) i potracił powoda w okolicę łądzwiową. Następnie próbował przejechać powoda lecz policjanci użyli broni palnej po czym sprawca zbiegł. W związku z niewykryciem sprawcy potrącenia powoda postanowieniem z dnia 23.12.2010r. Prokuratura Rejonowa w R. sygn. akt: 1 Ds. 1709/10 umorzyła postępowanie przygotowawcze. Samochód marki A. (...), którym potrącono powoda, został skradziony właścicielowi M. P. w dniu 10.02.2006 roku i tego samego dnia był wykreślony z rejestru pojazdów mechanicznych.

W dniu 21.03.2006r. samochód marki A. (...), A. (...) nie był zarejestrowany w niemieckim rejestrze pojazdów mechanicznych. P. P. był następnie hospitalizowany w dniach 24-28.07.2006r. i w dniach

18-25.04.2008r. Stwierdzono u niego wielopoziomą dyskopatię w odcinku łądzwiowym kręgosłupa oraz przewlekły zespół bólowy łądzwiowy z ograniczeniem funkcji z nawracającą rwą kulszową prawostronną jako skutki zdarzenia z dnia 21.03.2006r. Orzeczeniem (...) Komisji Lekarskiej (...) w K. nr (...) z dnia 30.08.2007r. u powoda rozpoznano zaburzenia nerwicowe typu neurastycznego, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa łądzwiowego z dyskopatią L3-L4, L4-L5 i naczyniaka trzonu kręgu L5. Orzeczeniem tym stwierdzono, że powód jest całkowicie niezdolny do służby w Policji, schorzenia pozostają w związku ze służbą, tym niemniej powód pozostaje zdolny do pracy zarobkowej. Kolejnym orzeczeniem (...) Komisji Lekarskiej (...) w K. nr (...) z dnia 18.09.2008r. u powoda rozpoznano zaburzenia nerwicowe typu neurastycznego, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa z dyskopatią wielopoziomą L2-L4, L4-L5 i naczyniaka trzonu kręgu L5. Orzeczeniem(...)Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. z dnia 06.10.2008r. nr (...) zaliczono powoda do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Następnym orzeczeniem(...) Komisji Lekarskiej (...) w K. nr (...) z dnia 24.11.2010r. u powoda rozpoznano zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa łądzwiowego z dyskopatią

wielopoziomową L2-L3, L3-L4, L4-L5 z rwą kulszową prawostronną, przewlekły zespół neurasteniczny, naczyniaka trzonu kręgu L5, przebyty uraz kręgosłupa lędźwiowego i barku lewego oraz stan po urazie prawego stawu kolanowego. Z kolei orzeczeniem (...) Komisji Lekarskiej (...) w K. nr (...) z dnia 03.03.2011r. powód został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy w Policji. Na skutek zdarzenia z dnia 21.03.2006r. u powoda wystąpiły również zaburzenia lękowe w postaci neurastenii i depresji, którym towarzyszą spadek motywacji do działania, anhedonia, przygnębienie, zaburzenia snu i wzmożona męczliwość. W okresie od 20.11.2006r. do 15.12.2006r. powód przebywał w (...) Ośrodku (...) (...) w G., a następnie na Oddziale (...) (...) Szpitala (...) w D. od 13.03.2010r. do 21.06.2010r.

Obecnie u powoda występuje stan po mnogich stłuczeniach ciała, w tym w okolicy lędźwiowej doznanych dnia 21.III.2006r., zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa szyjnego a przede wszystkim piersiowo-lędźwiowego i schorzenie samoistne kręgosłupa oraz naczyniak trzonu kręgu L5 istniejące przed przedmiotowym wypadkiem. Nadto uraz kolana prawego powstały w 2005 r. z rozpoczynającymi się zmianami zwyrodniałymi. Powód cierpi na zaburzenie nerwicowe typu neurastycznego i chorobę Dupuytren'a prawej ręki.

Jedynie stan po mnogich stłuczeniach ciała, w tym w okolicy lędźwiowej oraz zaburzenia nerwowe są skutkiem zdarzenia z 21.III.2006r., pozostałe zaburzenia nie mają związku z wypadkiem.

Obecny stan zdrowia powoda zwłaszcza układ ruchu i zawiadający nim układ nerwowy jest stabilny i zadawalający. Obecnie brak jest przeciwwskazań do wykonywania przez powoda pracy zarobkowej.

U powoda już w 2005 roku stwierdzono zaburzenie neurasteniczne i zaburzenia te zostały nasilone przedmiotowym zdarzeniem. W obrazie klinicznym pojawiły się dodatkowo typowe cechy zespołu stresu pourazowego odnoszące się bezpośrednio do stresogennej sytuacji wypadku, obejmujące symptomatologię: natrętnych wspomnień przebytej zagrażającej sytuacji zarówno na jawie jak i we śnie, unikania bodźców kojarzonych z urazowym zdarzeniem, potrzebę odizolowania, pobudzenie układu autonomicznego – objawów ustępujących w miarę upływu czasu. Aktualnie cechy pourazowe uległy wygaszeniu i mają charakter epizodyczny. Obecnie u powoda występują mieszane objawy neurasteniczne, jednak nie pozostają w związku przyczynowym z wypadkiem.

W chwili obecnej powód wykonuje zawód taksówkarza. Komenda Miejska Policji w R. decyzją z dnia 25.10.2006r. nr (...) przyznała powodowi jednorazowe odszkodowanie w kwocie 6780 zł w związku z wypadkiem na służbie dnia 21.03.2006 roku. (...) S.A. jako korespondent (...) na terenie Polski w ramach systemu zielonej karty w związku ze zdarzeniem z dnia 21.03.2006 roku przyznało powodowi tytułem zadośćuczynienia kwotę 2000 zł.

Podstawą ustaleń były dowody z dokumentów, zeznanie powoda oraz opinia biegłych, którym dano wiarę w całej rozciągłości. Oddalono wniosek powoda w przedmiocie przesłuchania świadka L. A., gdyż zmierzał do polemiki z opinią biegłej psycholog, nadto do przedłużenia postępowania.

W takiej sytuacji Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo względem (...) w W. podlegało oddaleniu, gdyż zgodnie z art. 123 pkt 1 ustawy z 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...), Biuro odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się na terenie Polski i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia, między Biurami Narodowymi – Regulaminu Wewnętrznego.

Samochód marki A (...), który potrafił powoda został skradziony właścicielowi M. P. w dniu 10.II.2006r. i tego samego dnia został wykreślony z rejestru pojazdów mechanicznych.

W dniu zdarzenia pojazd nie był zarejestrowany w Niemczech. Uznał więc Sąd, że po stronie tego pozwanego zachodzi brak legitymacji procesowej biernej.

Dalej stwierdził, że pozwany (...) ma legitymację procesową w niniejszym procesie w oparciu o art. 14 ust. 4 w zw. z art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy z 20.V.2003r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...). Pozwany ten zaspokaja roszczenie z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej na osobie, gdy szkoda została

wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującym pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości.

Powód doznał obrażeń ciała na skutek działań kierującego pojazdem mechanicznym, którego tożsamości nie ustalono.

Nie uznał Sąd zarzutu tego pozwanego, by nieprzeprowadzenie postępowania likwidacyjnego oraz brak otrzymania przez niego akt szkodowych z zakładu ubezpieczeń skutkowało brakiem po jego stronie odpowiedzialności. Odmienny pogląd stanowiłoby niedopuszczalną wykładnię naruszającą art. 109 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.

W następnej kolejności Sąd stwierdził, że żądanie powoda – oparte na art. 445§1 k.c. – było w części uzasadnione.

Powód uległ wypadkowi, który spowodował u niego krzywdę. Biorąc pod uwagę skutki zdarzenia dla powoda – opierając się także na opiniach biegłych – przyjął Sąd, że adekwatną kwotą zadośćuczynienia jest kwota 30000 złotych, żądana przez niego suma jest wygórowana.

Przy określeniu wysokości zasądanego zadośćuczynienia miał na uwadze także, iż część schorzeń powoda są samoistne bądź powstały przed zdarzeniem.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparto na przepisie art. 98 (co do pozwanego ad 1) i art. 100 k.p.c. (co do pozwanego ad 2).

Wyrok Sądu Okręgowego w części został zaskarżony apelacją powoda.

Apelacja objęła rozstrzygnięcie zawarte w pkt. 1, 2, 4, 5.

Skarżący podniósł następujące zarzuty:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego,

- art. 445 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na braku wzięcia pod uwagę trwałości i nieodwracalności na zdrowiu powoda następstw wypadku oraz jego młodego wieku,
- art. 455 k.c. w zw. z art. 445§1 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że roszczenie o zadośćuczynienie stało się wymagalne od daty na miesiąc przed wydaniem zaskarżonego wyroku, podczas gdy stało się wymagalne w stosunku do (...) najpóźniej z chwilą doręczenia mu postanowienia o dopoznaniu.

2. naruszenie przepisów postępowania,

- art. 227 k.p.c. i art. 217§2 k.p.c. poprzez oddalenie dowodu z zeznań świadka L. A.,
- art. 100 k.p.c. poprzez zasądzenie od powoda na rzecz (...) częściowych kosztów postępowania, gdy wysokość przyznanego powodowi zadośćuczynienia zależała od decyzji Sądu
- art. 102 k.p.c. poprzez przyznanie pozwanemu (...) kosztów procesu w sytuacji, gdy poza procesem powód nie był w stanie sprawdzić legitymację procesową tego pozwanego.

Apelujący domagał się:

- zasądzenia na jego rzecz dalszej kwoty 75000 złotych z ustawowymi odsetkami od 2 czerwca 2011 roku, zniesienie kosztów procesu pomiędzy powodem a pozwanym (...) oraz zasądzenie na jego rzecz od (...).

Wniósł o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany (...) wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

- apelacja powoda w minimalnej części zasługuje na uwzględnienie.

Ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny w sprawie jest prawidłowy, znajduje oparcie w zebranych dowodach ocenionych w granicach normy zakreślonej art. 233 k.p.c. i ustalenia te Sąd Apelacyjny potwierdza w całości, uznając je za własne.

Sąd pierwszoinstancyjny wyciągnął również w przeważającym stopniu właściwe wnioski.

W pierwszej kolejności należy ustosunkować się do zarzutów skarżącego w przedmiocie naruszenia przepisów postępowania, gdyż ich ewentualna zasadność mogłaby prowadzić do odmiennych ustaleń faktycznych a w konsekwencji do niewłaściwej subsumcji prawa materialnego.

Zarzut naruszenia przepisu art. 227 k.p.c. i 217 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z zeznań świadka L. A. należy uznać za chybiony.

W sytuacji, gdy przedmiotowy wniosek dowodowy został złożony przez powoda po wydaniu przez biegłego psychologa uzupełniającej opinii biegłego, to należy zgodzić się z wnioskiem Sądu pierwszoinstancyjnego, iż zmierzał on do przewlekania postępowania. Nieobojętne również były zeznania powoda, z których wynika, że normalnie sobie radzi w codziennych sprawach, skoro pracuje jako taksówkarz.

Za nietrafny należy uznać zarzut naruszenia przepisu art. 445 k.c. Wymieniony przepis stanowi, że poszkodowanemu można przyznać (m.in. za uszkodzenie ciała i utratę zdrowia) odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Ustawodawca nie zawarł definicji terminu „odpowiedniego zadośćuczynienia”, albowiem przyznawana suma zależy od okoliczności konkretnego przypadku, została tym samym przyznana uznaniu sędziowskiemu. Wysokość zadośćuczynienia uzależnione jest od wielu czynników takich jak rozmiar i wielkość krzywdy, długotrwałość cierpienia, mogące nastąpić w przyszłości następstwa, nieodwracalność krzywdy, wiek pokrzywdzonego, konieczność przystosowania się do nowych warunków egzystencji itp.

Wszystkie te okoliczności zostały uwzględnione przez Sąd pierwszoinstancyjny przy zasądzeniu zadośćuczynienia w wysokości określonej w zaskarżonym wyroku.

Faktem jest, iż ze względu na schorzenie ortopedyczne i nerwowe powód jest trwale niezdolny do pełnienia funkcji w policji. Uszło jednak uwagi apelującego, iż niezdolność ta wywołana jest schorzeniami samoistnymi powoda, które wystąpiły już przed przedmiotowym wypadkiem. Jak wynika z opinii biegłych – również zdaniem Sądu Apelacyjnego wiarygodnych i przekonywujących – obrażenia fizyczne i przeżycia psychiczne związane z przedmiotowym zajściem jedynie pogłębiły samoistne schorzenie i to na pewien okres czasu. Obecnie pogłębienia te przeminęły. Tym samym należy zgodzić się z oceną Sądu Okręgowego, iż przyznane powodowi zadośćuczynienia za obrażenia doznane wskutek zdarzenia z 21 marca 2006 roku w wysokości 30 000 złotych są odpowiednią kwotą zadośćuczynienia.

Zwrócić także należy uwagę, że przyznane zadośćuczynienia nie pełni funkcji prewencyjnej ani też nie może prowadzić do nadmiernego wzbogacenia się pokrzywdzonego.

Z opinii obu biegłych wynika jednoznacznie, iż obecny stan zdrowia powoda nie jest następstwem skutków przedmiotowego zdarzenia.

Nie może również znaleźć uzasadnienia zarzut naruszenia przepisu art. 455 k.c. w zw. z art. 445§1 k.c.

Żądanie przyznania zadośćuczynienia jest roszczeniem bezterminowym.

Powód domagał się przyznania mu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od wniesienia pozwu, jednakże pozew ten skierował przeciwko niewłaściwej stronie pozwanej, co spowodowało postanowieniem z 25.I.2012r. wezwanie do procesu w charakterze strony pozwanej (...) w W.. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin świadczenia nie jest oznaczony oraz nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do zapłaty.

Nie można zgodzić się z apelującym, by data wniesienia pozwu w niniejszej sprawie przeciwko niewłaściwej osobie pozwanej była datą wymagalności roszczenia w stosunku do dopozwanego, skoro nie wiedział on o prowadzonym procesie, zaś pozew nie stanowił wezwania do zapłaty skierowanego przeciwko niemu. Za takie wezwanie do zapłaty możnaby uznać doręczenie (...) odpisu postanowienia Sądu o dopozwanie do sporu, co nastąpiło w dniu 7.II.2012 roku (k. 132 akt).

W niniejszej sprawie wyrok został wydany w dniu 17 kwietnia 2013 roku, zaś Sąd zasądził ustawowe odsetki od przyznanego zadośćuczynienia od 17 marca 2013 roku.

Należy podkreślić, iż wysokość przyznanego zadośćuczynienia zależy do uznania sędziowskiego poprzez wzięcie pod uwagę szeregu czynników, które dopiero są brane pod uwagę w toku przewodu sądowego. W tych okolicznościach zgodnie z linią orzecznictwa, przyjmuje się, że datą wymagalności roszczenia jest data wyrokowania.

Nie zasługuje również na uwzględnienie zarzut skarżącego o naruszeniu przez Sąd pierwszoinstancyjny przepisu art. 100 k.p.c. przy rozstrzygnięciu o kosztach postępowania pomiędzy powodem a (...) w W..

Nie można przyjąć poglądu skarżącego, że poszkodowany nie może być obciążony kosztami należnym przeciwnikowi sporu tylko z tych przyczyn, że wysokość przyznanego zadośćuczynienia zależy od ostatecznej decyzji sądu, bez względu na wysokość żądanej przez niego kwoty.

Zwrócić należy uwagę na wygórwanie przez powoda roszczenia, o czym świadczy m.in. wysokość kwoty objętej niniejszą apelacją.

Za uzasadniony natomiast należy uznać zarzut skarżącego w przedmiocie naruszenia przepisu art. 102 k.p.c. poprzez brak jego zastosowania przy rozstrzygnięciu o kosztach procesu pomiędzy powodem a pozwanym ad 1 tj. (...).

Niewątpliwie (...) nie miało legitymacji procesowej biernej do występowania w niniejszym procesie.

Zwrócić jednak należy uwagę na spowodowanie wypadku pojazdem na niemieckich numerach rejestracyjnych i ustalenie dopiero w postępowaniu faktu wyrejestrowania przed zdarzeniem pojazdu z terytorium Niemiec.

Okoliczność ta nie mogła być znana powodowi przed wytoczeniem sporu, zwłaszcza w sytuacji wypłacenia pewnej kwoty zadośćuczynienia przez polskiego ubezpieczyciela, który nie kwestionował zarejestrowania pojazdu na terenie Niemiec.

W takiej sytuacji nie można przyjąć, by pozwany ten nie dał powodu do wytoczenia sporu i zdaniem Sądu Apelacyjnego należało zastosować art. 102 k.p.c. oraz znieść koszty procesu pomiędzy powodem a (...).

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmieniono punkt 4 wyroku, zaś w pozostałej części apelację – jako pozbawioną podstaw prawnych – oddalono w oparciu o art. 385 k.p.c.

Odstąpiono od obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c. ze względu na subiektywne odczucie powoda doznania ogromnej krzywdy przedmiotowym wypadkiem.